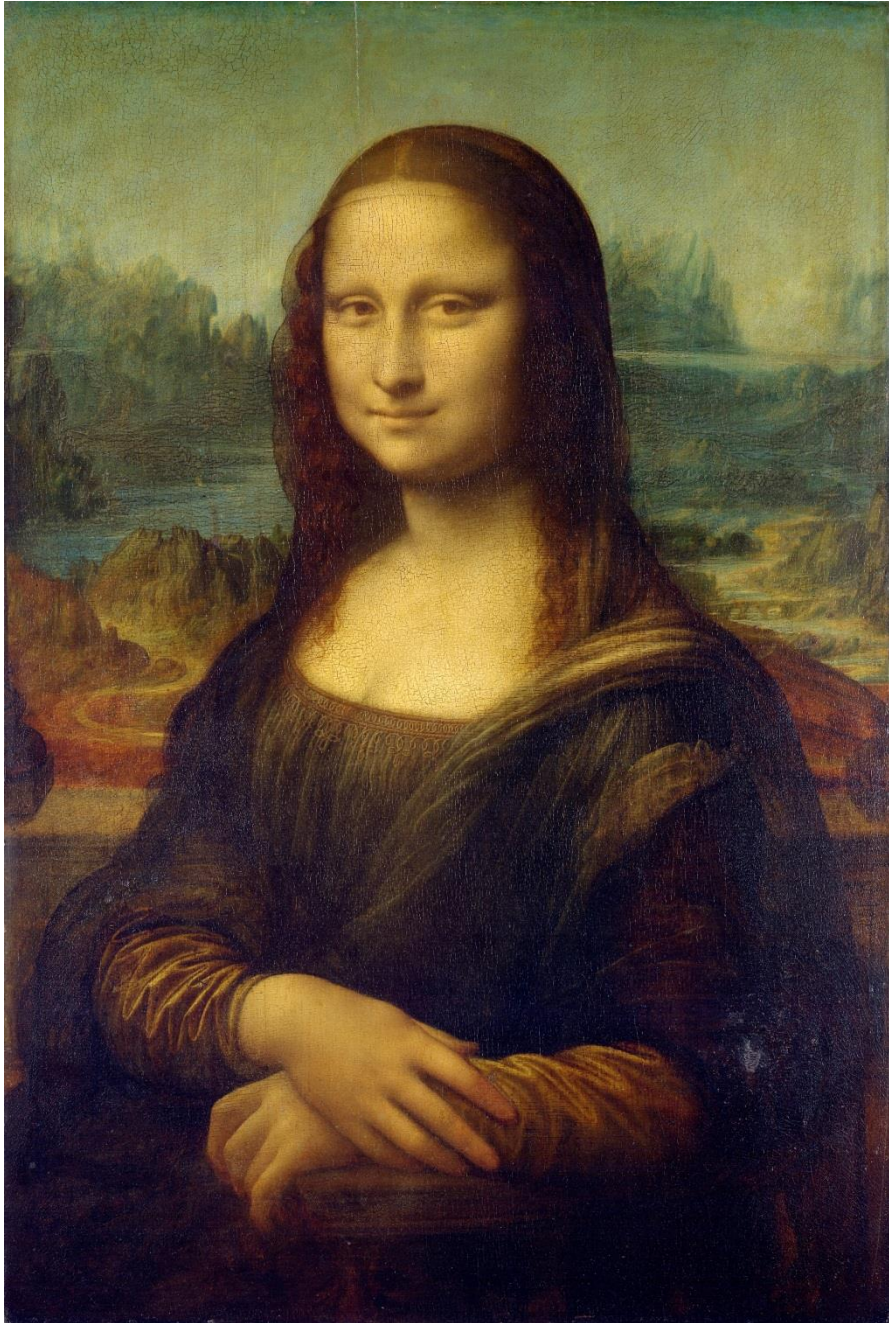

van sfumato tot film noir

Sfumato
Unione
Chiaroscuro
Cangiante

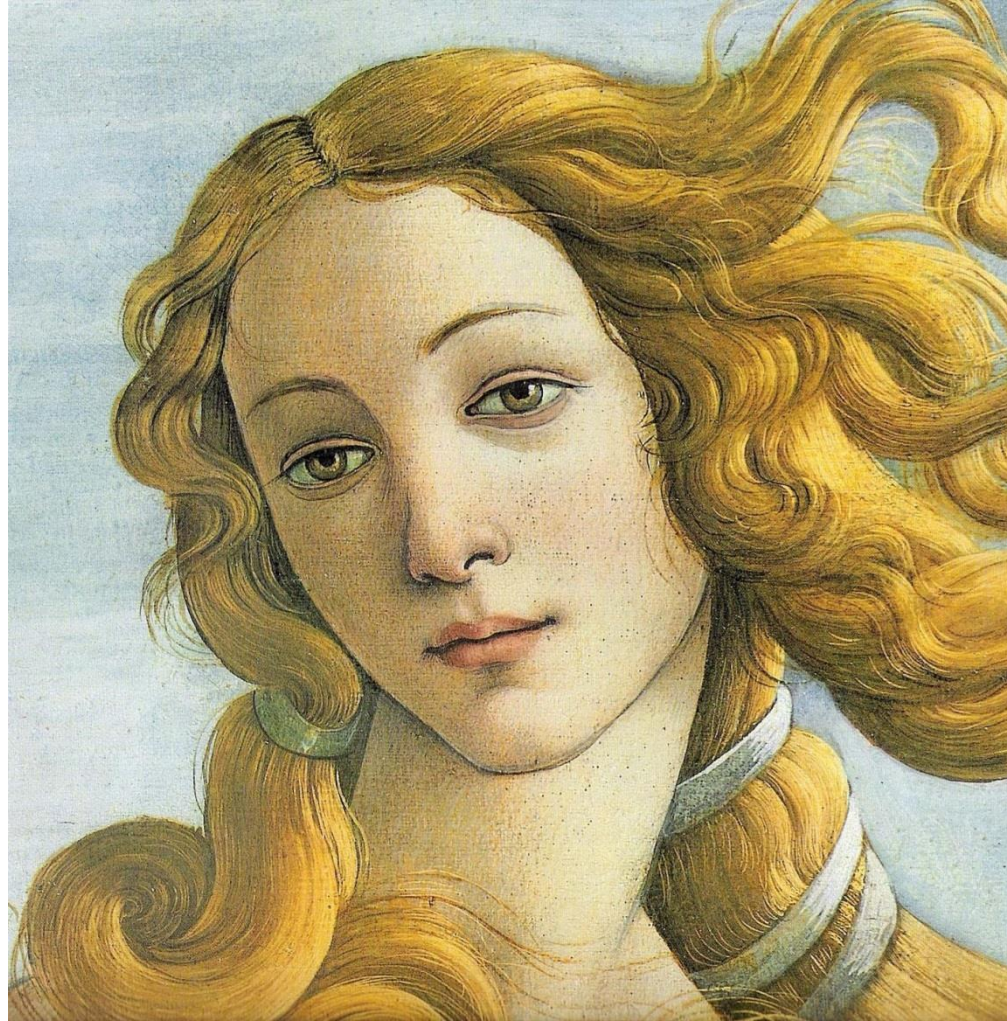
SFUMATO

Techniek (door Da Vinci als eerste gebruikt) die een rijk atmosferisch effect creëert door zacht te schakelen tussen kleuren en tinten. Er zijn lichte en donkerder gebieden en contouren worden vervaagd.

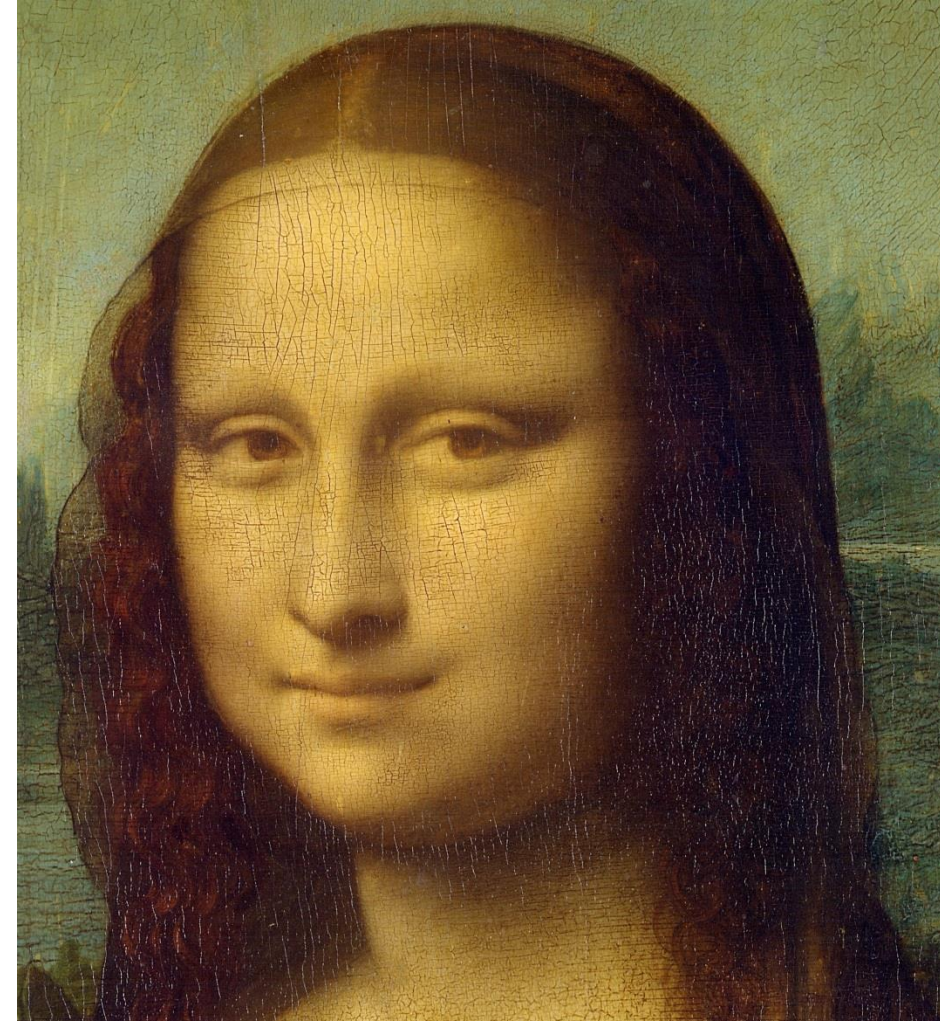
Leonardo da Vinci beschreef de techniek als het mengen van kleuren zonder het gebruik van lijnen of randen "op de manier van rook" (sfumo). In de olieverf worden afwisselend dekkende en transparante lagen gelegd.

DA VINCI, Mona Lisa, 1503-06, 77 x 53 cm ,
Louvre , oil on wood

Botticelli: duidelijke contouren

Da Vinci: sfumato

Geboorte van Venus, 1484-1485, Uffizi. Temper op hout

SFUMATO

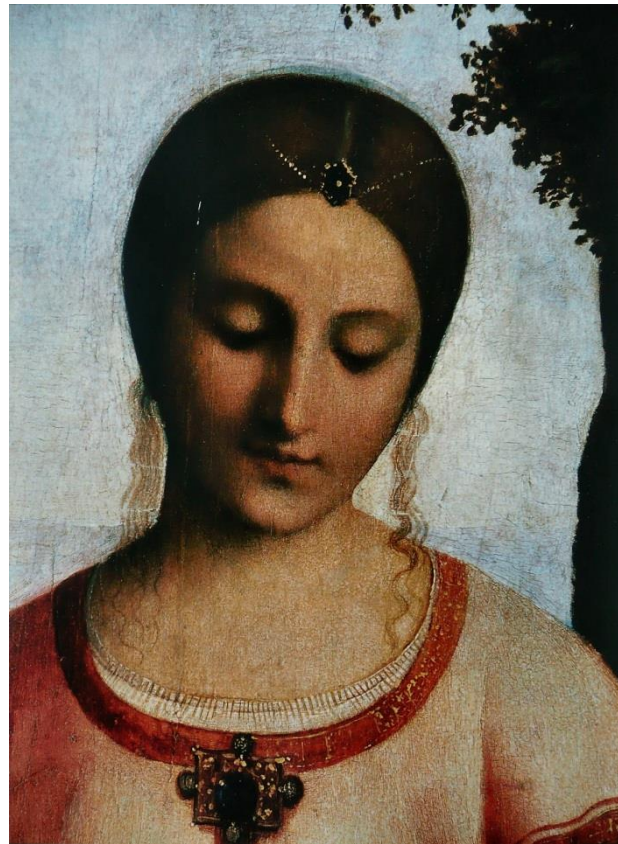
DA VINCI, Sint Anna ten Drieën, 1510, oil on wood, 168 x 130 cm, Louvre.

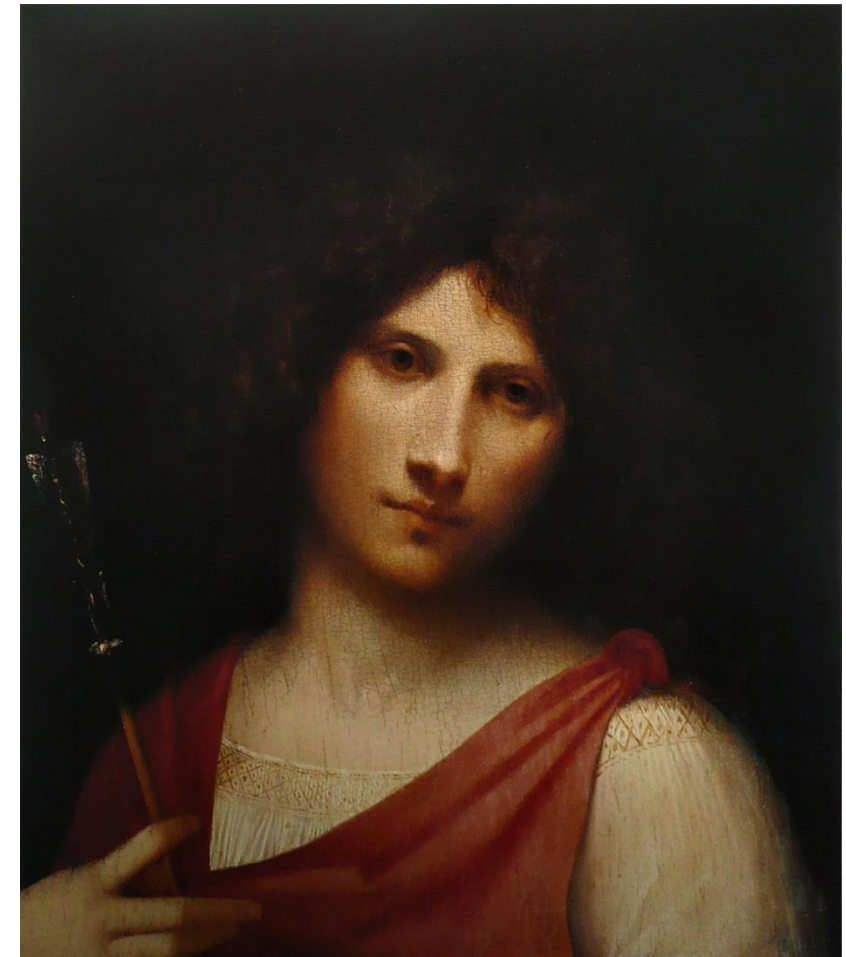

DA VINCI, Sint-Jan de Doper, c.1515

GIORGIONE SFUMATO

Judith, ca. 1504, Hermitage,
144 × 68 cm

Ragazzo con la freccia, ca. 1500,
Kunsthistorisch Museum Wenen, 48 x 42 cm

SFUMATO

DE 'FLOU ARTISTIQUE' VAN DAVID HAMILTON

CANGIANTE (cangiare , "veranderen")

wordt gekenmerkt door een verandering in kleur door de donkerte of helderheid van een andere kleur. Bij het schilderen van schaduwen op een geel object kan de kunstenaar bijvoorbeeld een groene kleur gebruiken.

MICHELANGELO, De profeet Daniël vanaf het plafond van de Sixtijnse Kapel, tss 1808 en 1511.

FRA ANGELICO, Presentation in the Temple, ca 1440, Fresco in Museum of San Marco, 171 x 116 cm

UNIONE

Streeft naar harmonie en eenheid, maar ook naar coloristische rijkdom. De zachte sfumato- schaduwen van Da Vinci versmelten met de heldere kleuren van Michelangelo.

RAPHAËL, La Bella Jardinera, 1507, Louvre, 122 x 80 cm

UNIONE

RAPHAËL, Madonna in the Meadow, 1505, Kunsthistorisch museum Wenen, 113 x 88 cm

<https://www.youtube.com/watch?v=ZvsQlv1Onqc>

Renaissance Revolution Raphael's 'Madonna of the Meadow'

UNIONE

RAPHAËL

De H. Catharina van Alexandria, 1507-9,
National Gallery Londen, 71 × 55 cm

CLAIR-OBSCUR (Italiaans chiaroscuro: chiaro=helder, scuro=donker)

Techniek uit de schilderkunst, film en fotografie waarbij de licht-donkercontrasten sterk worden benadrukt. Lichte delen springen naar voor en donkere schaduwen worden naar de achtergrond gedrongen. Hiermee wordt een dramatisch effect bereikt en worden driedimensionale vormen geaccentueerd.

GERRIT VAN HONTHORST, De koppelaarster,
1625

Michelangelo Merisi da

Caravaggio

ca. 1571 – 1610

Pierre Le Gros de Jongere, Religie overwint ketterij en haat, 1695-99, Il Gesu, Rome

Il Gesu, Rome

CONTEXT: CONTRAREFORMATIE

In 1545 werd het universele concilie van Trente bijeengeroepen door paus Paulus III, onder sterke druk van Karel V, de keizer van het Heilige Roomse Rijk. Het herbevestigde en versterkte het gezag en de geloofsleer van de katholieke kerk als reactie op de reformatie. Het wordt voortgezet door Julius III (1551) en door Pius IV bekrachtigd (1563). Beelden zijn de krachtigste manier om de massa te onderwijzen.

TITIAAN, Paul Paulus III, ca 1543

Karel V te Mühlberg, 1548

Ca. 1594, 23 jaar

Zieke Bacchus, Galleria Borghese, Rome, 67 x 53 cm

1610, 39 jaar

David met het hoofd van Goliath, Galleria Borghese, Rome, 125 x 101 cm

Boy with a Basket of Fruit, about 1593-94

I. Rome

Model was zijn vriend en schilder Mario Minniti, ca. 16 jaar oud

Bacchus, ca. 1596, Uffizi, 95 x 85 cm

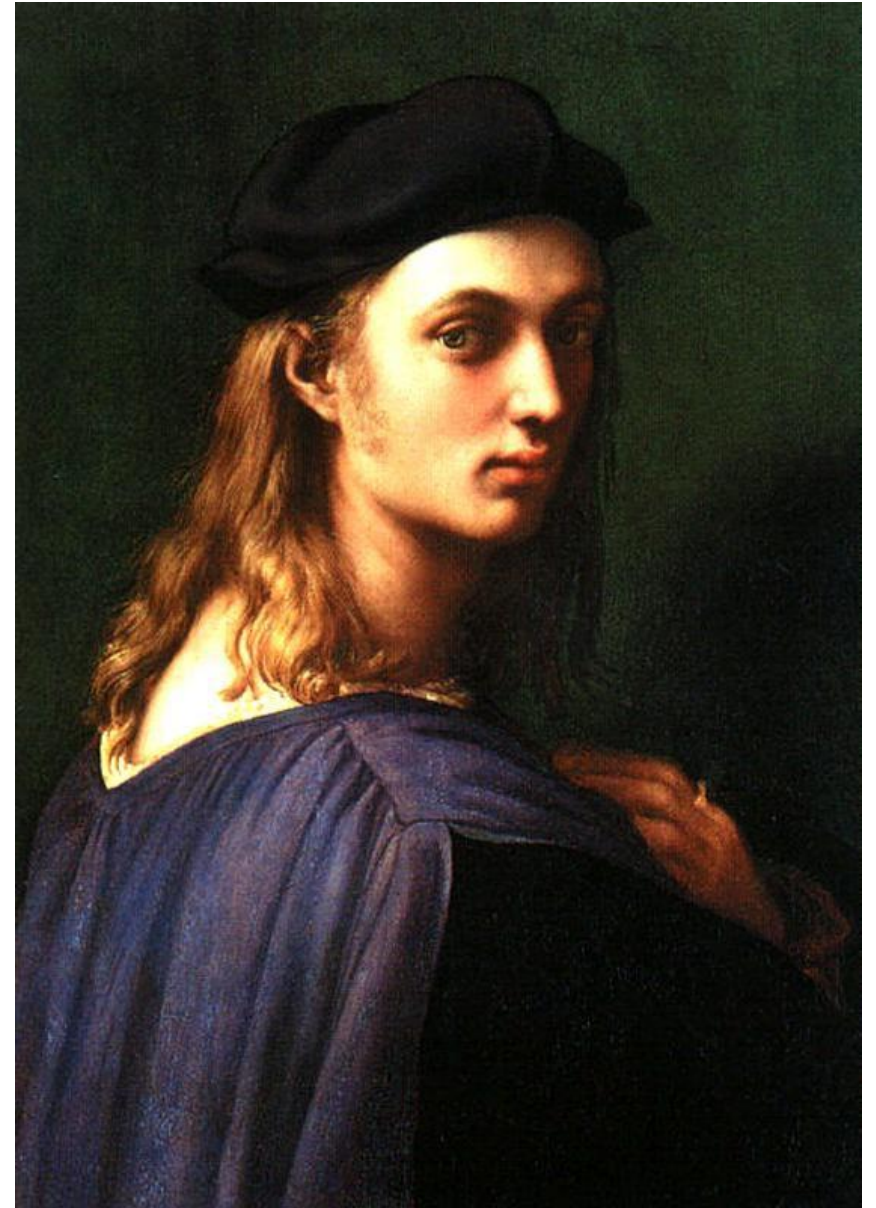

Het moment zélf van terugdeinzen ...

CARAVAGGIO, Jongen gebeten door een hagedis, ca. 1595 National Gallery Londen 66 x 50 cm

VGL.

RAFAËL, Portret van Bindo Altoviti, 1514

VGL.

Imogen Cunningham, *The Dream*, 1910

Eerste stilleven uit de kunstgeschiedenis

Stilleven, c. 1599, Biblioteca Ambrosiana, Milan, 46 cm × 64.5 cm

CARAVAGGIO, De boetvaardige Maria Magdalena, ca. 1595,
Palazzo Doria Pamphilj, Rome, 122.5 x 98.5 cm

Tilda Swinton in
Derek Jarman's
Caravaggio, 1986

Medusa, 1598-99, Olieverf op een convex schild in populier, 60 x 55 cm, Uffizi

In opdracht van Kardinaal Francesco Maria del Monte die het schilderij cadeau deed aan groothertog Ferdinando I de Medici. De Medici gebruikten de mythe van Medusa (wie haar aankeek, versteende) als symbool voor hun eigen afschrikwekkende militaire macht.

Judith onthooft Holofernes, 1598, Galleria Nazionale d'Arte Antica, Rome, 145 x 195 cm

ARTEMISIA GENTILESCHI (1593 - 1652/53)

ca. 1612-1613, Museo Capodimonte , Napels, 158,8 × 125,5

Judith onthoofdt
Holofernes

1620, Uffizi Florence, 199 x 162,5 cm

CARAVAGGIO

ARTEMISIA

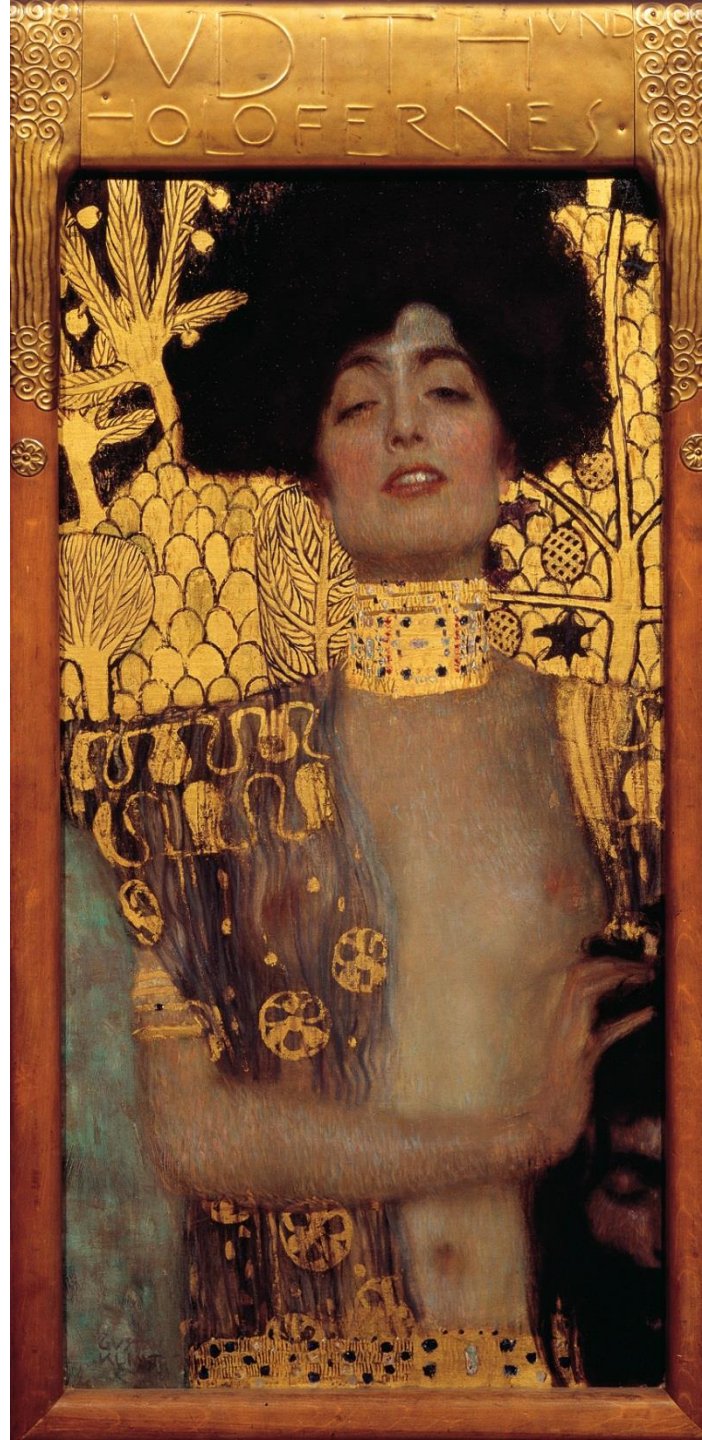
GIOVANNI BAGLIONI: Rivaal én biograaf van Caravaggio

Judith met het hoofd van de Holofernes, ca. 1610–15,
Wallpole Galery, Londen, 129 x 95 cm

BOTTICELLI, De Terugkeer van Judith,
1470, Uffizi, 31 x 24 cm

GUSTAV KLIMT, Judith en
Holofernes. 1901. Oil on
canvas. 84 x 42 cm. The
Österreichische Galerie
Belvedere, Vienna

Eerste grote
opdracht in
1600:
Mattheüscyclus
in de
Contarellikapel ,
San Luigi dei
Francesi, Rome

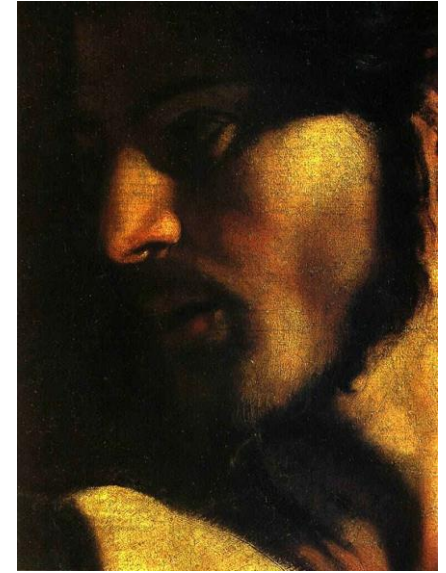
“Deze opdracht maakte Caravaggio beroemd, en de schilderijen werden uitbundig geprezen door slechte mensen.”

Giovanni Baglione in zijn biografie over Caravaggio, 1642

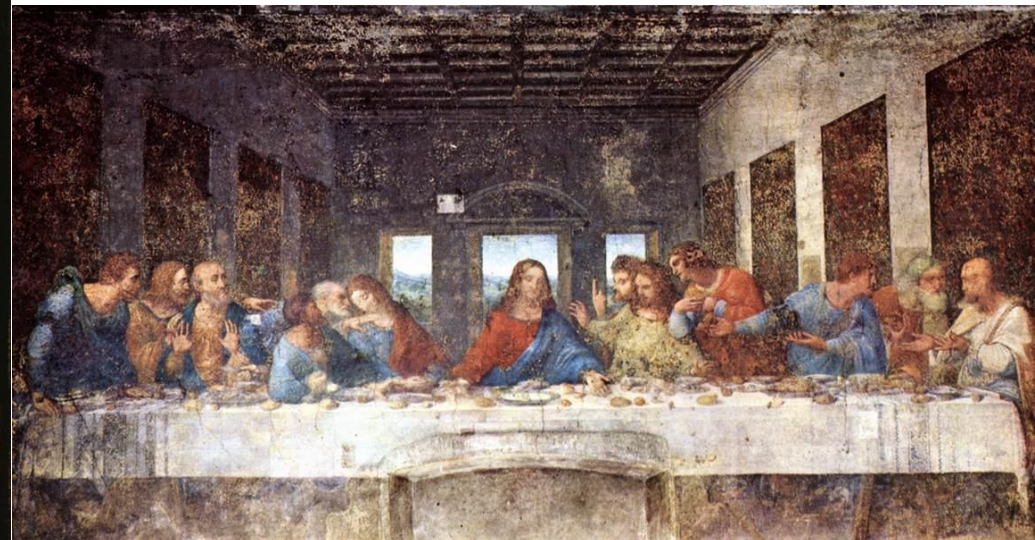

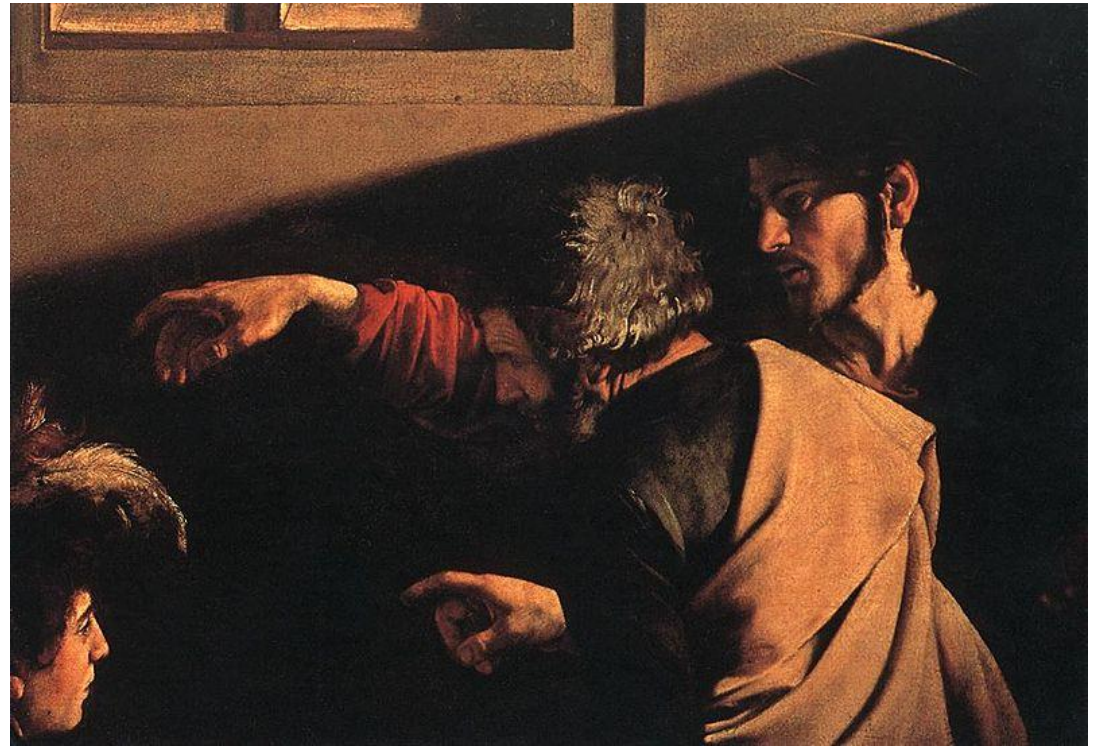
De Roeping van Mattheüs, 1600, San Luigi dei Francesi, Rome, 322 x 340 cm

VGL

DA VINCI, 1495-98, olietemper op gesso, 460 x 880 cm, Sta Maria delle Grazie Milaan

Marteling van Mattheüs, 1599-1600, San Luigi dei Francesi, Rome, 323 x 343 cm

Uit *Caravaggio*, DEREK JARMAN, 1986

https://www.lecinematographe.com/Caravaggio_a6134.html Trailer

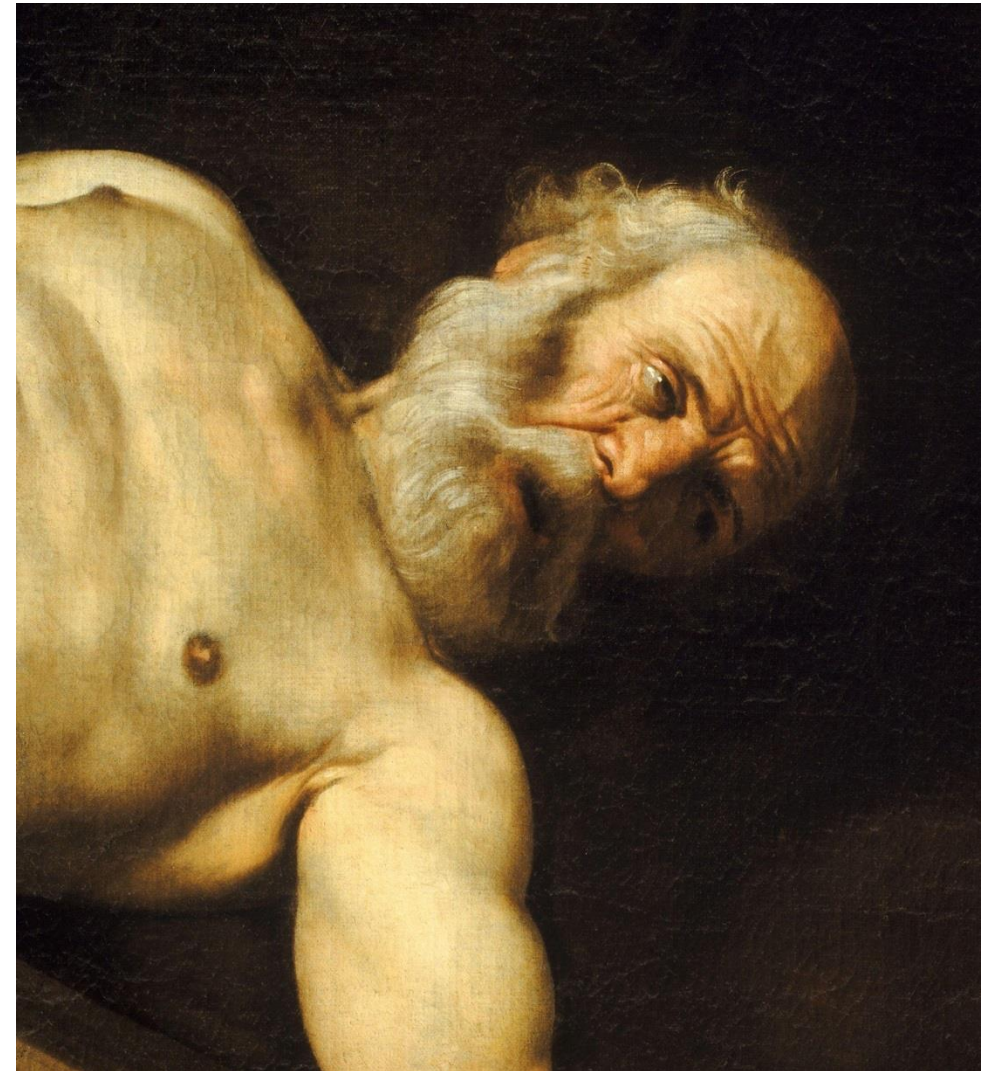
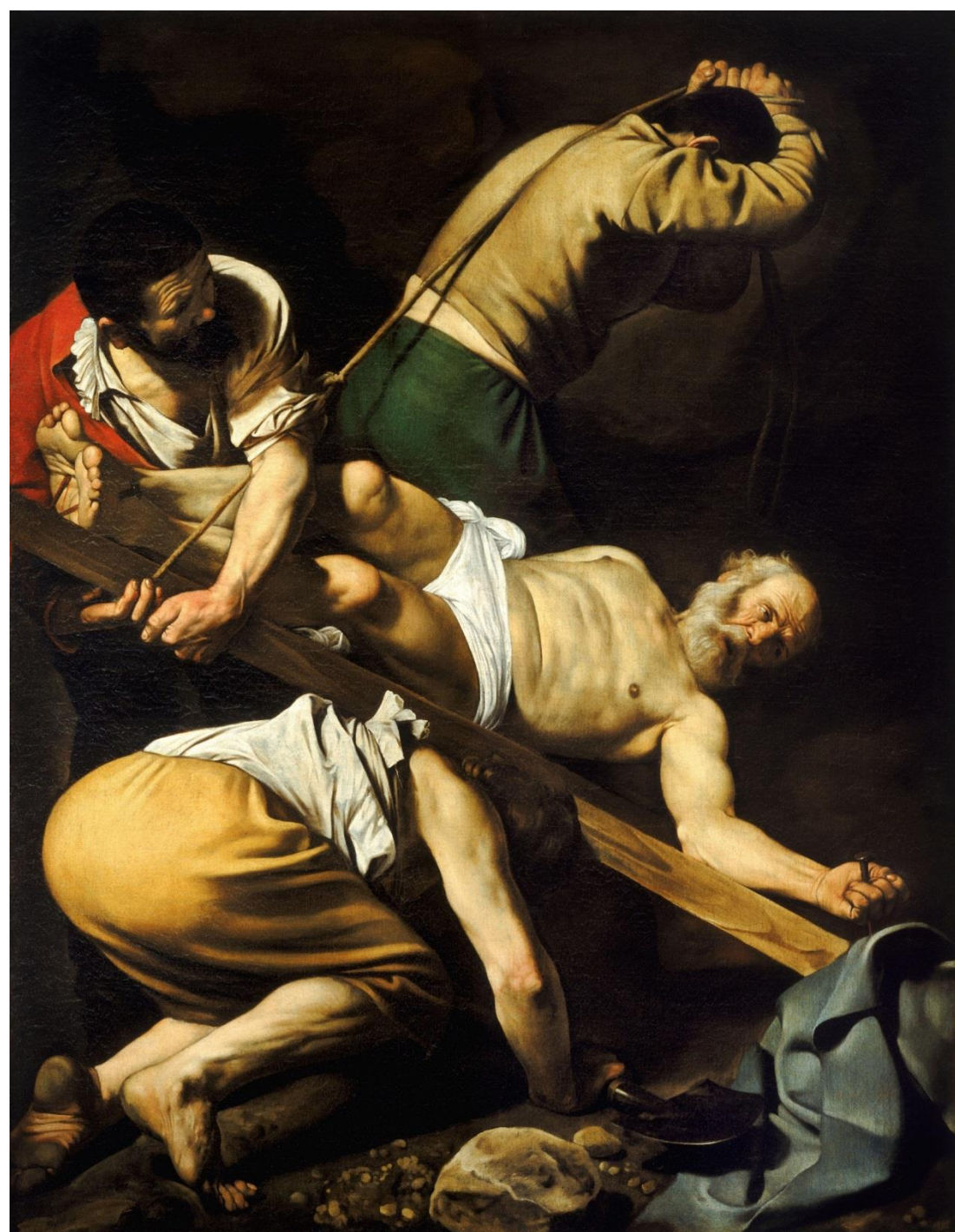

Cappella Cerasi,
Santa Maria del
Popolo, Rome

ANNIBALE CARACCI, Hemelopneming van Maria, Cerasi Kapel, Santa Maria del Popolo, Rome, ca 1600

CARAVAGGIO, De Kruisiging van Petrus, 1601, Cerasikapel in Sta Maria del Popolo, Rome, 230 × 175 cm

Bekering van Paulus, 1601, Cerasi Chapel, Santa Maria del
Popolo, Rome

Emmaus, 1601-2, 139 x 195 cm, National Gallery London

CARAVAGGIO 1602

In plaats van een perspectivische diepte te creëren die doorloopt tot achter het schildervlak, lijken de figuren onze persoonlijke ruimte binnen te dringen.

VGL.

REMBRANDT 1648

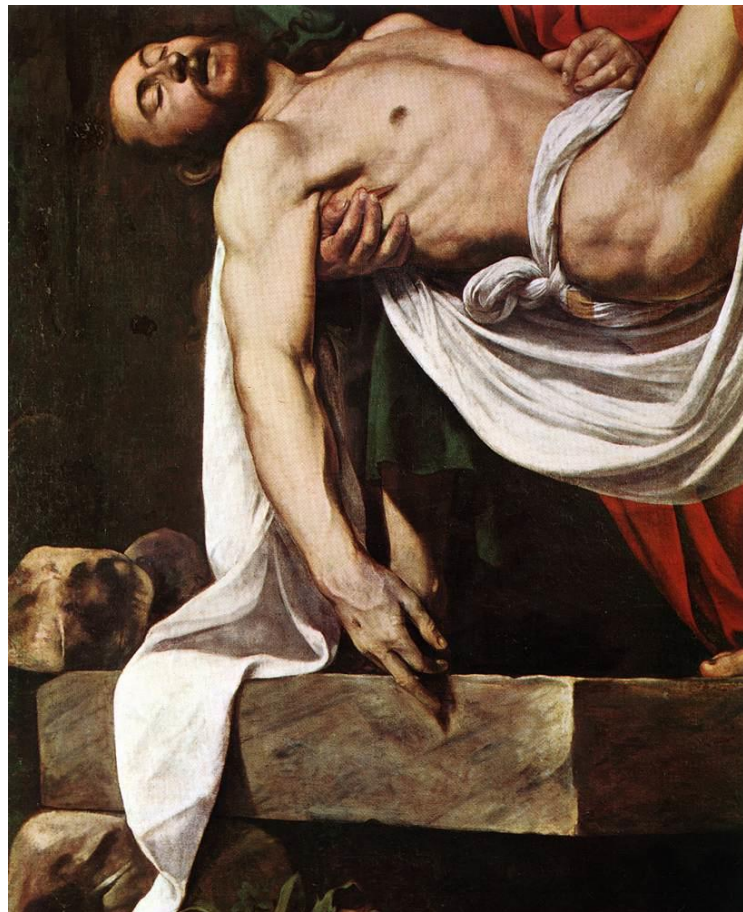

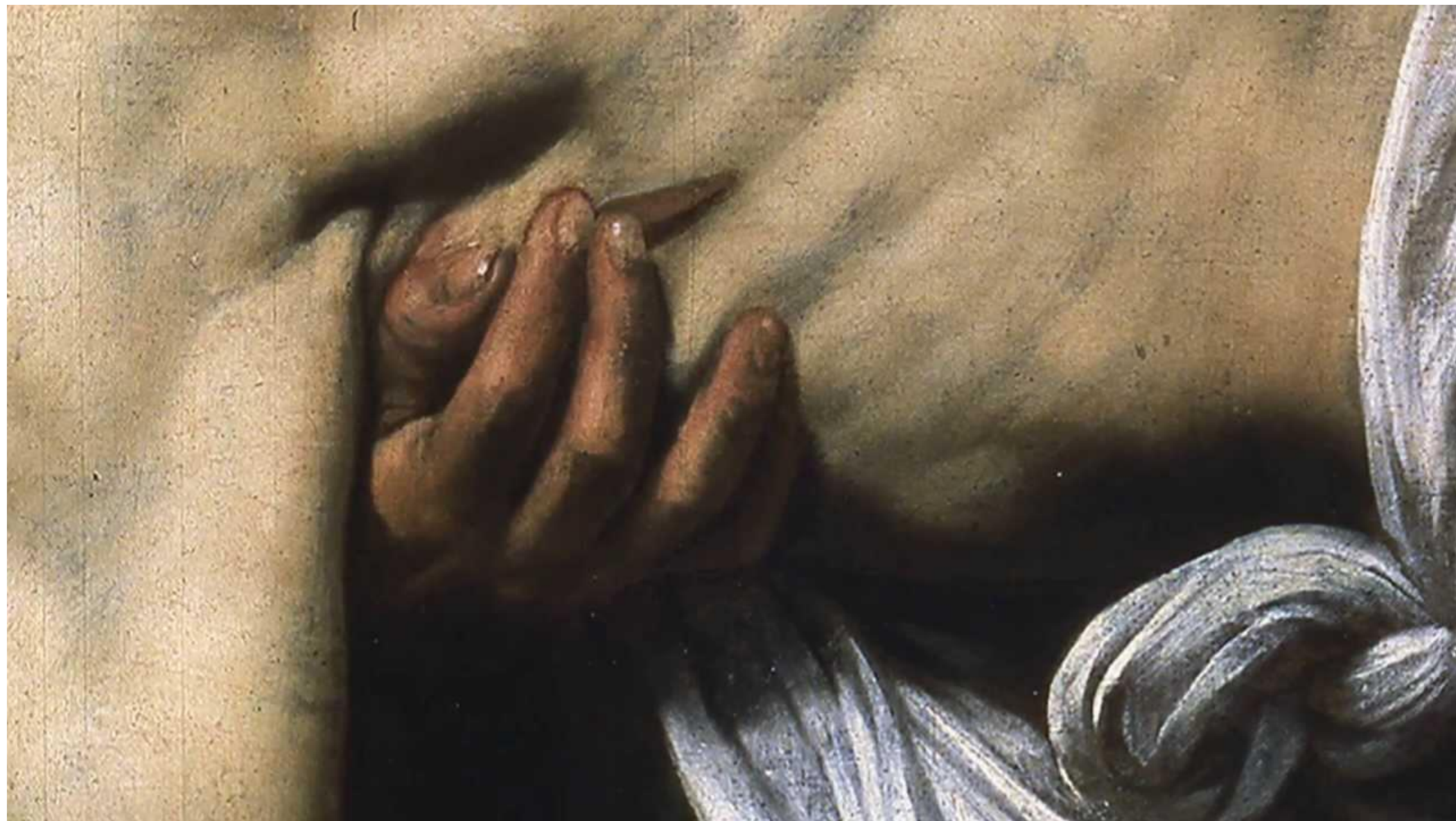
RUBENS 1643

De gevangenneming van Christus, ca. 1602, National Gallery of Ireland, 133,5 x 169,5 cm

Graflegging, 1602-3 Pinacotheca
Vaticaan, 300 x 203 cm

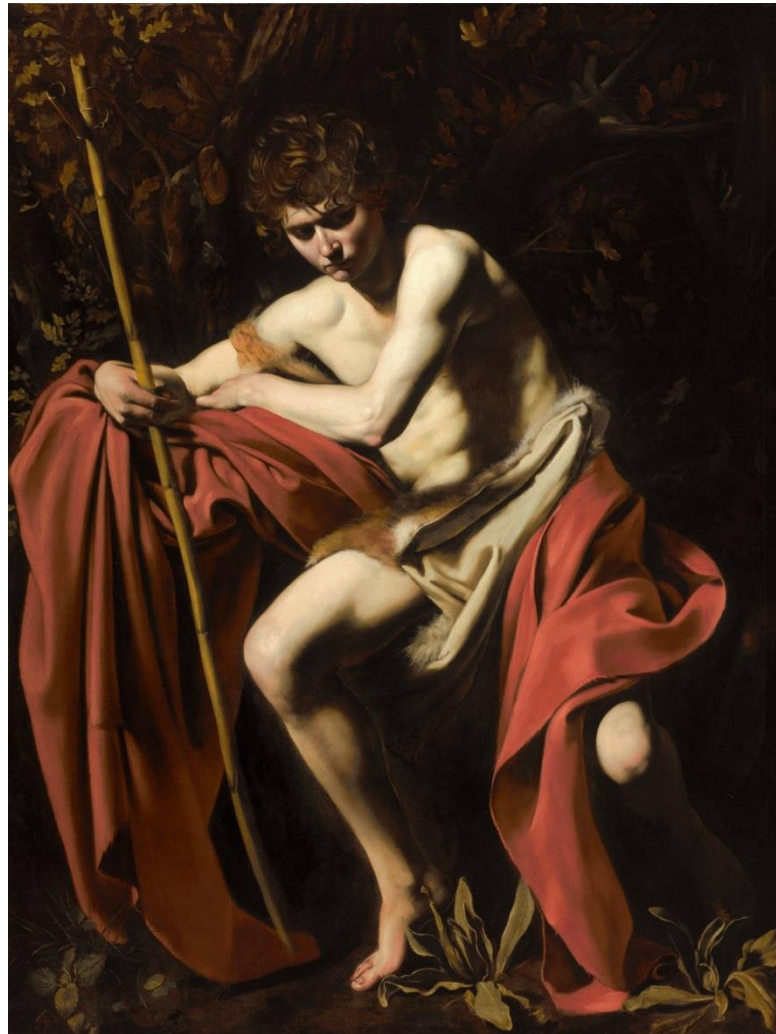

RAFAËL, Graflegging, 1507, Gall. Borghese, 184 x 176 cm

VGL.

Caravaggio's 'St. Jan de Dopers'

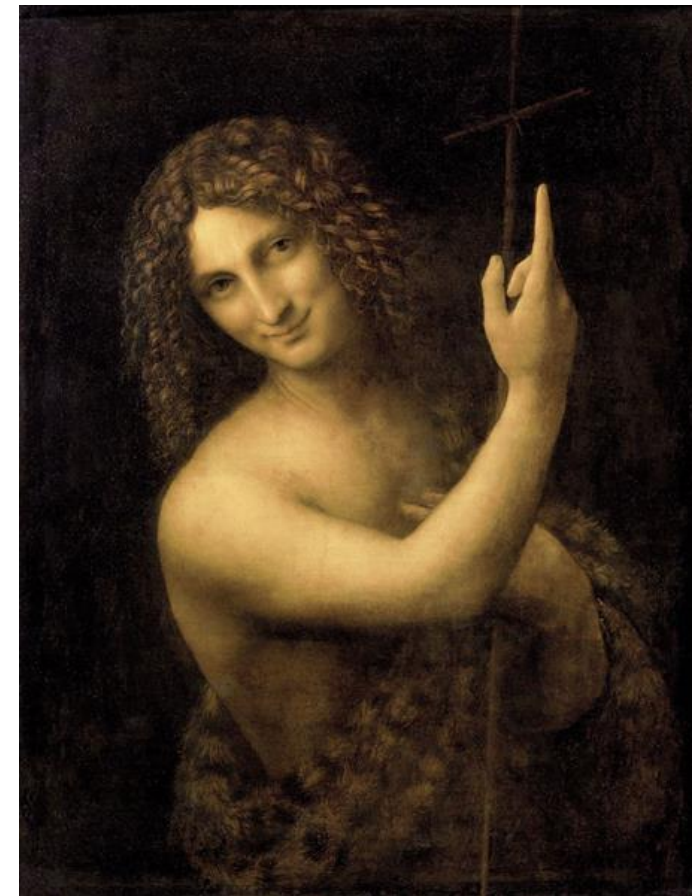

Sint Jan in de Wildernis, 1604-5, Nelson Atkins Coll. Kansas, 172,7 x 132 cm

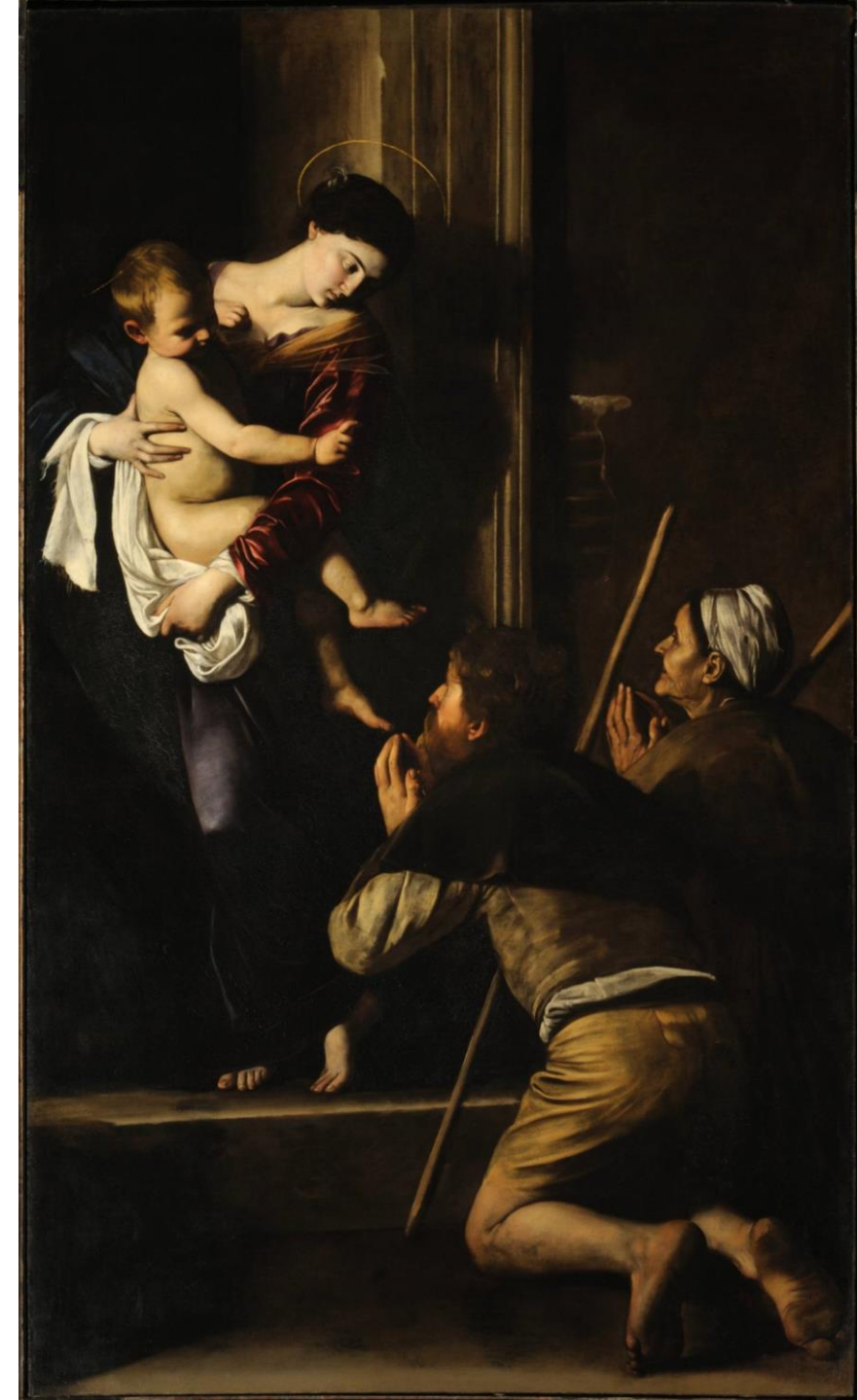
VGL.

St. Jan de Doper van Da Vinci, 1516

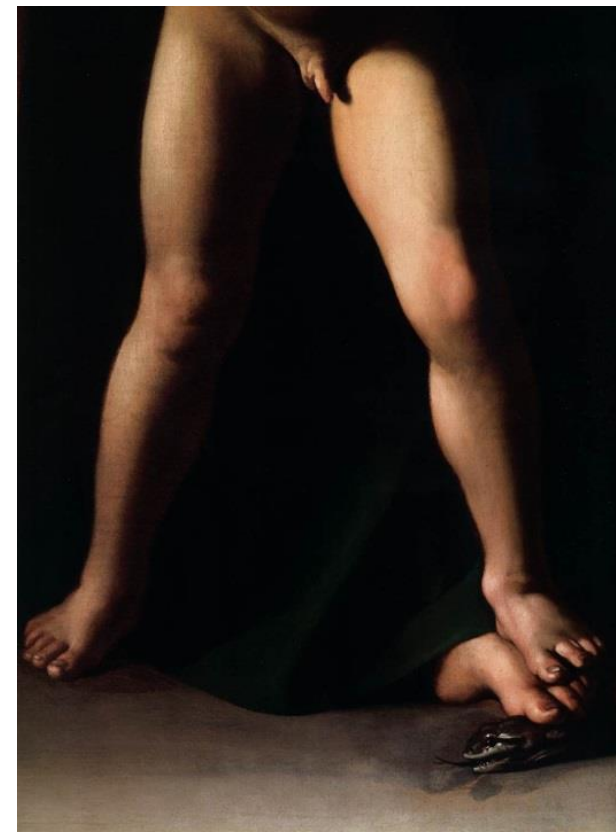
John the Baptist (Youth with a Ram), c. 1602, 129x94 cm, Doria Pamphilj Gallery, Rome

Madonna di Loreto, 1604-6, Sant'Agostino basiliek Rome, 260 × 150 cm

Geweigerd op morele gronden

Madonna met de slang (Madonna Palafrenieri) 1606, 292 x 211 cm, Gall. Borgese Rome

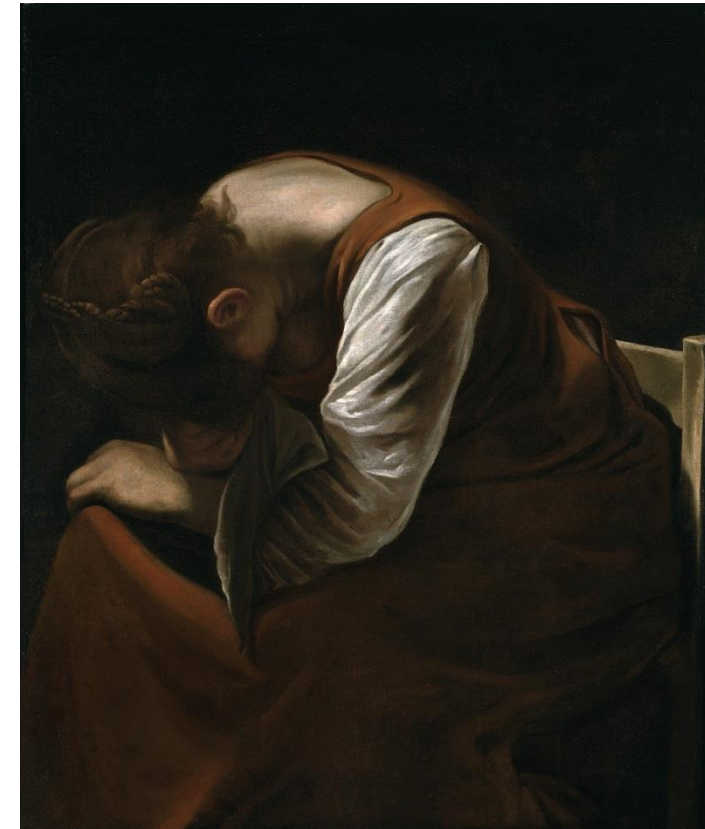

Geweigerd op grond van decorum

CARAVAGGIO, Dood van de Maagd, 1606 Louvre, 369 x 245 cm

Wenende Magdalena, 1605-1606
Vorstudie

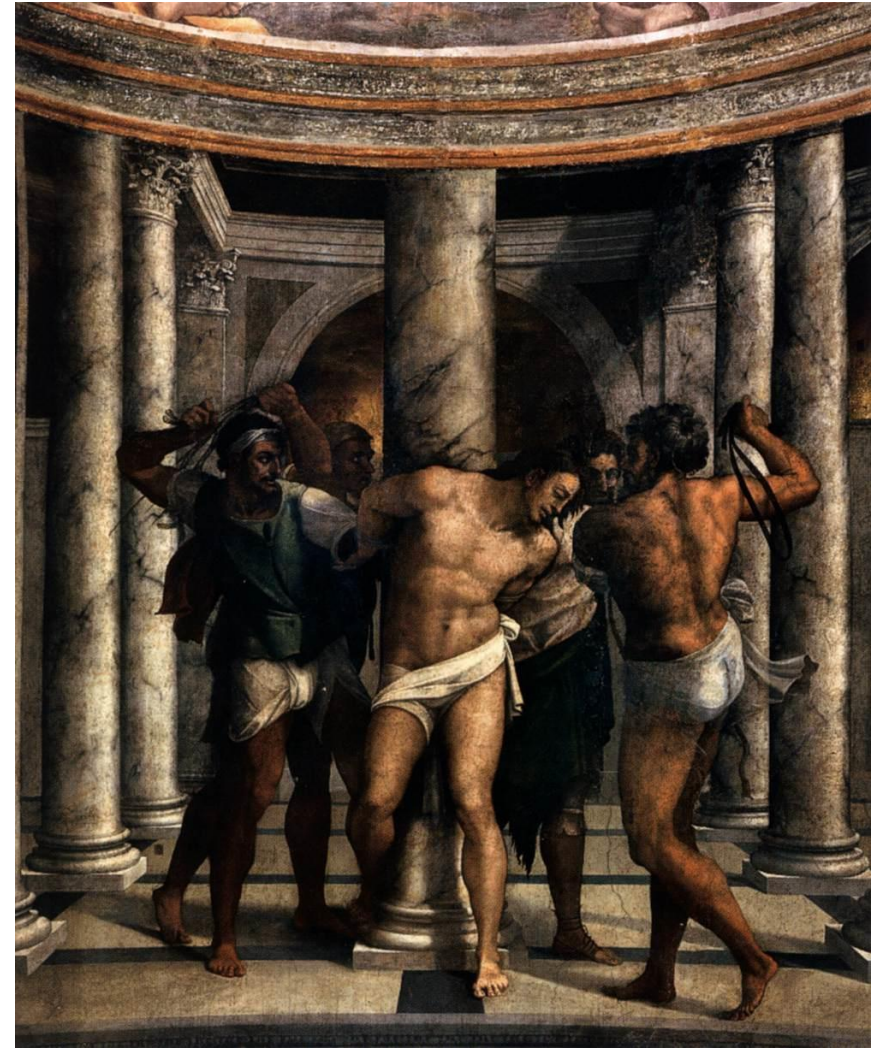

CARAVAGGIO, Geseling van Christus, ca. 1607,
Museo Nazionale, Napels, 390 x 260 cm

Napels

VGL.

SEBASTIANO DEL PIOMBO, Geseling van Christus, 1516-24,
muurschildering San Pietro in Montorio, Rome

Kathedraal Sint-Jan, Valletta, Malta
Onthoofding van Johannes de Doper

Onthoofding Johannes de Doper, 1608, 361 cm × 520 cm, Kathedraal Valletta, Malta

Burial of Saint Lucy, 1608 Chiesa di Santa Maria alla Badia,
Syracuse, Sicily, 408 x 300 cm

David, 1609-10, Galleria Borghese, 125 x 101 cm

- Clair-obscur
- Revolutionair realisme. Alles draait om mensen en hun emoties

- Lijflijke aanwezigheid
- De actie speelt zich haast af in de ruimte van de toeschouwer
- Gedetailleerde omgevingen komen zelden voor

GIOVANNI BAGLIONI IN ZIJN BIOGRAFIE OVER CARAVAGGIO:

‘Sommigen beschouwen hem als de werkelijke ruïneerder van de schilderkunst omdat vele jonge schilders die zijn voorbeeld volgden, gewoon koppen uit het leven kopiëren zonder de fundamentele beginselen van het tekenen te bestuderen en de diepgang van de kunst. Zij zijn ook niet in staat om twee figuren samen te zetten of om een verhaal te componeren omdat ze de nobele kunst van het schilderen niet verstaan.’

KARDINAAL FEDERICO BORROMINI:

In Caravaggio's werk komen vooral taveernes en liederlijkheid voor, niets van schoonheid.

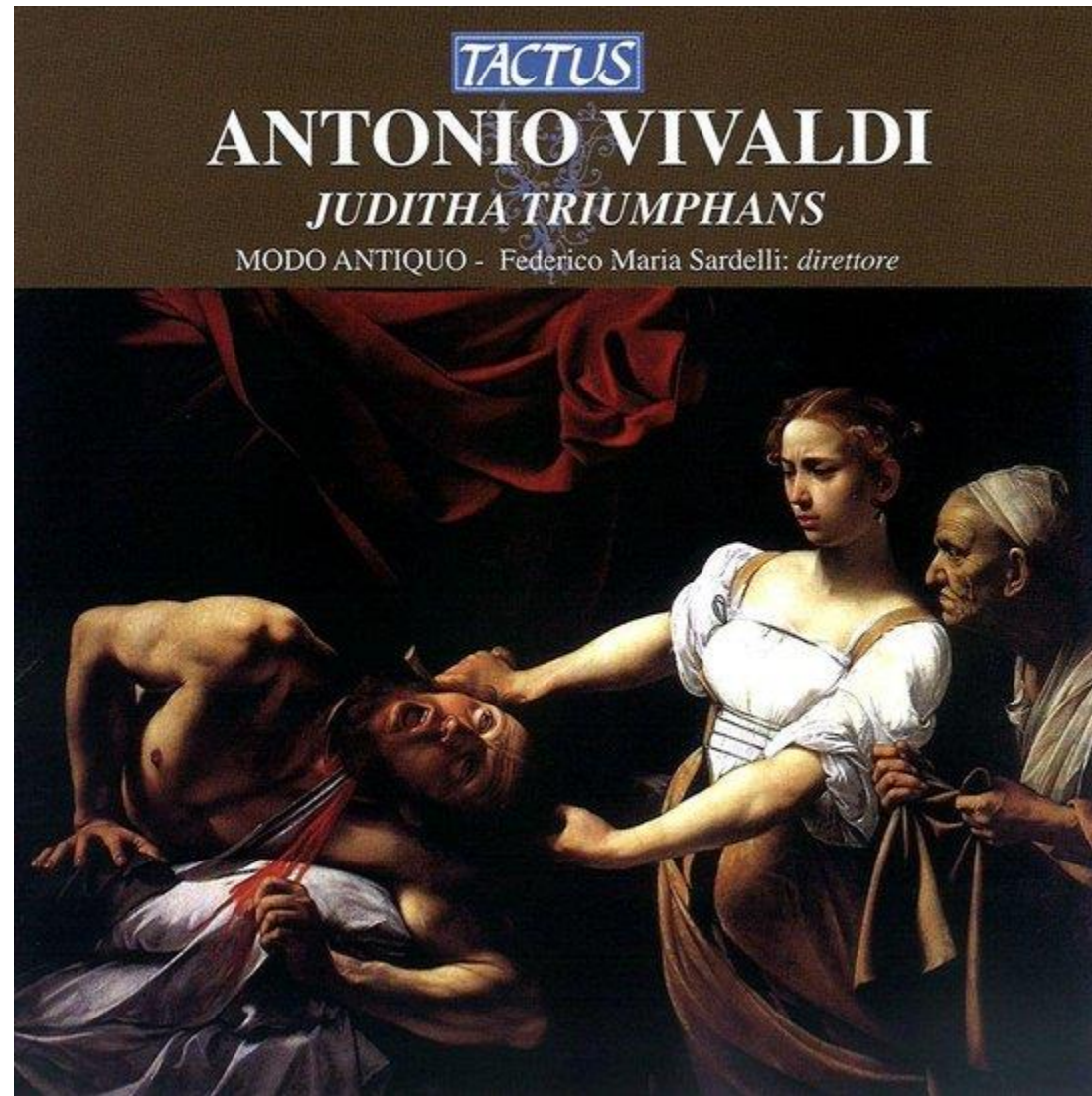
SCHILDER NICOLAS POUSSIN :

‘Caravaggio schijnt ter wereld gekomen te zijn om de schilderkunst te vernietigen.’

KUNSTHISTORICUS JOHN RUSKIN:

Caravaggio is verantwoordelijk voor *‘all horror and ugliness and filthiness of sin.’*

<https://www.youtube.com/watch?v=ZxrBSad5FWQ>

VIVALDI // 'Juditha triumphans, RV 644: Air Armatae face et anguibus' by Jupiter